

Täydennyspalveluskoulutuksen opetussuunnitelma

Sisällysluettelo

1. Täydennyspalvelus	2
1.1. Täydennyspalvelusvelvollisuus.....	2
1.2. Täydennyspalveluskoulutus	2
2. Täydennyspalveluskoulutuksen arvopohja	2
2.1. Vakaumus	2
2.2. Yhdenvertaisuus ja koulutusjaksoturvallisuus.....	3
2.2.1. Järjestyssäännöt	4
2.2.2. Turvallisemman tilan periaatteet	4
3. Täydennyspalveluksen opetussuunnitelma	4
3.1. Opetussuunnitelman tarkoitus	4
3.2. Opetussuunnitelman tavoitteiden perusta: Kokonaisturvallisuus ja yhteiskunnan varautuminen.....	4
3.3. Täydennyspalveluksen sisältö ja tavoitteet	5
3.3.1. Kokonaisturvallisuus ja yhteiskunnan varautuminen täydennyspalveluskoulutuksen käytännön toteutuksessa	5
3.3.2. Muut täydennyspalveluksen koulutuksen oppisisällöt	6
3.3.3. Opetuksen toteutus	6
3.3.4. Arviointi	7

1. Täydennyspalvelus

1.1. Täydennyspalvelusvelvollisuus

Täydennyspalvelukseen on velvollinen osallistumaan siviilipalvelusvelvollinen, joka on suorittanut asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen ja jonka hakemus siviilipalvelukseen on hyväksytty mainitun palveluksen suorittamisen jälkeen. Täydennyspalvelukseen hakeudutaan täyttämällä siviilipalvelus/täydennyspalvelushakemus ja toimittamalla se Puolustusvoimien aluetoimistoon. Hakemuksen hyväksymisen jälkeen velvollinen on siviilipalvelusvelvollinen, ja vapautettu sotilaallisen maapuolustuksen tehtävistä normaali- ja poikkeusolojen aikana.

Täydennyspalvelusaika on enintään 40 päivää. Täydennyspalveluksen vähimmäiskesto, sisältöä tai toteutustapaa ei säännellä laissa, vaan Siviilipalveluskeskuksella on harkintavalta palveluksen käytännön järjestelyjen suhteen.

Siviilipalveluslainsäädäntöä uudistetaan parhaillaan. Sen tavoitteena on uuden siviilipalveluslain voimaantulo syksyllä 2026. Lakiuudistuksella ennakoidaan olevan vaikutuksia täydennyspalveluksen toimeenpanoon ja muuhun järjestämiseen.

1.2. Täydennyspalveluskoulutus

Täydennyspalvelus suoritetaan koulutuksena. Koulutuksen järjestämisestä vastaa Siviilipalveluskeskus. Siviilipalveluskeskus määrää täydennyspalveluksen ajankohdasta, täydennyspalveluspaikasta ja palveluksen kestosta.

Koulutuksen kesto on tällä hetkellä 3 päivää. Koulutus järjestetään lähiopetuksena Siviilipalveluskeskuksella tai Siviilipalveluskeskukselle palvelua tuottavilla sopimuspaikoilla. Koulutusta järjestetään suomeksi ja ruotsiksi.

Täydennyspalvelusvelvollisella on täysi läsnäolovelvollisuus opetuksessa koko sen koulutusjakson aikana, johon hänet on määrätty.

2. Täydennyspalveluskoulutuksen arvopohja

2.1. Vakaumus

Oikeus saada vapautus asevelvollisuuslaissa säädetystä palveluksesta vakaumuksen perusteella rajoittuu vain sotilaalliseen maanpuolustukseen eikä siten kata muita maanpuolustuksen tai siinä avustamisen tapoja (perustuslain maanpuolustusvelvollisuus.)

Siviilipalveluksen tarkoituksena on mahdollistaa velvolliselle vakaumukseen perustuva tapa suorittaa maanpuolustusvelvollisuutensa. Täydennyspalvelusvelvolliset eivät enää kuulu reserviin vaan ovat osa siviilipalveluksen siviilivarantoa.

Vakaumuksella tarkoitetaan siviilipalveluslaissa vakaumusta, joka estää suorittamasta asevelvollisuuslaissa säädettyä palvelusta. Tätä tarkemmin vakaumusta ei määritellä.

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauden perustavana lähtökohtana on jokaisen ihmisen vapaus omaksua valintansa mukainen uskonnollinen tai muu maailmankatsomus. Vapauteen sisältyy myös oikeus vaihtaa vakaumustaan. Ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen sisältyy myös suoja vakaumuksen pakollista ilmaisemista ja rekisteröintiä vastaan. Ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen kuuluu myös olennaisesti syrjinnän kieltö.

Täydennyspalveluskoulutuksen toteuttamisessa vakaumuksen kunnioittamisen näkökulmasta huomioitavia erityisheitkoja:

- Velvollisen ei tarvitse ilmaista vakaumustaan missään muissa toiminnan vaiheissa kuin hakeutuessaan siviilipalvelukseen. Vakaumusta ei tässäkin vaiheessa tarkemmin yksilöidä eikä sitä erikseen rekisteröidä.
- Velvollisen ei tarvitse perustella vakaumustaan missään toiminnan vaiheissa.
- Vakaumuksen suojan tulee mahdollistaa se, että velvollinen pystyy suorittamaan koulutusjakson ilman että hänet näkyvästi (ulkopuolisille ihmisille) yhdistetään siviilipalvelukseen.
- Koulutusta järjestävien tahojen tulee ymmärtää vakaumuksen käsitteen moninaisuus ja kunnioittaa sitä toiminnassaan.
- Täydennyspalveluksen opintosisällöissä ei saa olla kyse sotilaalliseen maanpuolustukseen välittömästi liittyvistä tehtävistä eivätkä ne saa olla rangaistuksenomaisia eli syrjiviä.

2.2. Yhdenvertaisuus ja koulutusjaksoturvallisuus

Siviilipalveluksessa (siviilipalveluslaissa ja asevelvollisuuslaissa) yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että siviilipalvelusvelvollisen tulee saada suorittaa siviilipalvelus ilman syrjintää ja yhdenvertaisesti verrattuna asepalvelukseen.

Yhdenvertaisuus on laajemmin myös kansalaisen perusoikeus, josta säädetään yhdenvertaisuuslaissa. Sen tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja vähentää syrjintää.

Täydennyspalveluskoulutuksessa tulee toteutua Siviilipalveluskeskuksen järjestyssäännöt sekä täydennyspalveluskoulutuksen ostopalvelupaikoissa heidän omat järjestyssäännöt. Lisäksi tulee toteutua turvallisemman tilan periaatteet. Näillä kaikilla parannetaan yhdenvertaisuutta ja koulutusjaksoturvallisuutta. Velvollisille tulee saattaa tiettäväksi järjestyssääntöjen sekä turvallisemman tilan periaatteiden sisältö ja heitä tulee myös ohjata ja kannustaa näiden periaatteiden edistämiseen.

2.2.1 Järjestyssäännöt

Siviilipalveluskeskuksen järjestyssääntöjen tarkoituksena on luoda perusteet yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle ja opiskelua edistävälle ilmapiirille sekä koulutus- ja vapaa-ajan toiminnoille. Jokainen vastaa osaltaan hyvän järjestyksen, sisäisen turvallisuuden sekä viihtyisän opetusilmapiirin ylläpitämisestä.

Siviilipalveluskeskuksen järjestyssäännöt kokonaisuudessaan erillisenä liitteenä.

2.2.2 Turvallisemman tilan periaatteet

Turvallisemmalla tilalla tarkoitetaan paikkaa, joka tarjoaa paikallaolijoille tunteen fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Turvallisemman tilan tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitsisi kohdata syrjinnän, kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan muotoja. Turvallinen tila on myös helposti saavutettava.

Siviilipalvelustoiminnassa on määritelty Turvallisemman tilan periaatteet. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea aktiivista toimintaa tämän ehkäisemiseksi ja puuttumista tilanteisiin, joissa näin tapahtuu.

Siviilipalveluskeskuksen Turvallisemman tilan periaatteet erillisenä liitteenä.

3. Täydennyspalveluksen opetussuunnitelma

3.1. Opetussuunnitelman tarkoitus

Opetussuunnitelman tarkoituksena on tukea täydennyspalveluskoulutuksen toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittämistä siten että se huomioi siviilipalveluksen kokonaisturvallisuustavoitteet, toiminnan arvot sekä velvollisen vakaumuksen.

Opetussuunnitelman tarkoitus on myös ylläpitää opetuksen yhtenäisyyttä eri opetuspaikoilla ja täten tukea velvollisten yhdenvertaisuuden toteutumista.

3.2. Opetussuunnitelman tavoitteiden perusta: Kokonaisturvallisuus ja yhteiskunnan varautuminen

Siviilipalvelusjärjestelmän tavoitteena on edistää kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan varautumista velvollisen henkilökohtainen vakaumus huomioiden.

Kokonaisturvallisuus

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (16.1.2025, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166024>) kokonaisturvallisuus kuvataan toimintamallina, joka rakentaa perustan yhteiskunnan kriisinkestävyydelle.

Kokonaisturvallisuus muodostuu yhteiskunnan kannalta elintärkeistä toiminnoista:

- henkinen kriisinkestävyys,
- johtaminen,
- kansainvälinen toiminta,
- puolustuskyky,
- sisäinen turvallisuus,
- talouden, infrastruktuurin ja huoltovarmuuden kokonaisuus sekä
- väestön toimintakyky ja palvelut.

Elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvia uhkia pyritään ennaltaehkäisemään ja torjumaan. Uhkiin varautumalla vähennetään niiden realisoitumista ja edistetään yhteiskunnan valmiutta kohdata kriisejä. Vastatoimilla vähennetään realisoituneiden uhkien vaikutuksia ja edistetään yhteiskunnan toipumista kriiseistä.

Kokonaisturvallisuusstrategia korostaa kansalaisten roolia yhteiskunnan turvallisuuden avaintoimijoina. Kansalaisilla on oikeus ja velvollisuus toimia kykyjensä mukaisesti turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta vahvistavalla tavalla osana yhteisöjä ja yhteiskuntaa. Yksilöiden toimintakyky sekä turvallisuutta vahvistavat tiedot, taidot ja asenne muodostavat kokonaisturvallisuuden perustan.

Väestönsuojelu

Väestönsuojelu on humanitaarista toimintaa, jonka tarkoituksena on suojata väestöä ja turvata yhteiskunnan toimintakyky poikkeusoloissa. Väestönsuojelulla on kansainvälisin sopimuksin määriteltä erityinen asema. Väestönsuojelu on tärkeä osa siviilipuolustusta ja sen tarkoituksena on turvata ihmisten henki ja terveys hätätilanteissa. Väestönsuojeluhenkilöstö, -materiaali ja -tilat nauttivat erityistä suojelua aseellisissa konflikteissa.

Väestönsuojelutehtäviä ovat esimerkiksi: väestön varoittaminen, evakuointi, suojaaminen väestönsuojoihin, sammutus- ja pelastustoiminta sekä lääkintähuolto.

3.3. Täydennyspalveluskoulutuksen sisältö ja tavoitteet

3.3.1. Kokonaisturvallisuus ja yhteiskunnan varautuminen täydennyspalveluskoulutusjakson käytännön toteutuksessa

Kokonaisturvallisuuden kokonaiskuvan tulee välittyä täydennyspalveluskoulutuksessa selkeästi. Koulutuksen tulee antaa perustietoja varautumisesta, häiriötilanteiden hallinnasta ja valmiussuunnittelusta. Opetuksen tulee olla mahdollisuuksien mukaan siten käytännönläheistä, että siitä on hyötyä yksilölle ja yhteiskunnalle myös perusarjessa, yhteiskunnan laajempien kriisien ulkopuolella.

Kokonaisturvallisuutta käsitellään ennaltaehkäisyn, toiminnan ja palautumisen näkökulmista. Täydennyspalveluskoulutuksen tavoitteena on vahvistaa velvollisen käsitystä itsestään vastuullisena turvallisuustoimijana yhteiskunnassa niin arjessa kuin kriisin aikanakin.

Koska kokonaisturvallisuuden aihekokonaisuus täydennyspalveluskoulutuksen kestoon nähden laaja, koulutussisällöt voivat hieman vaihdella koulutuserittäin noudattaen kuitenkin kokonaisturvallisuus- ja varautumisteemoja.

Oppisisältöjä voivat olla esimerkiksi:

- omatoiminen varautuminen
- yhteiskunnan varautuminen
- huoltovarmuus
- ensiapu, henkinen ensiapu
- henkinen kriisinkestävyys
- hygieniaosaaminen
- paloturvallisuus
- kyberturvallisuus
- informaatiovaikuttamisen tunnistaminen
- kadonneen etsintä
- ympäristöturvallisuus
- ensihuolto
- väestönsuojat ja väestönsuojelun muut sisällöt

3.3.2. Muut täydennyspalveluskoulutuksen oppisisällöt

Täydennyspalveluskoulutuksen tulee sisältää kokonaisturvallisuussisältöjen lisäksi informatiivisia opintoja velvollisten roolista ja lakisääteisestä asemasta yhteiskunnassa.

Oppisisältöjä tähän kokonaisuuteen voivat olla esimerkiksi:

- Siviilipalveluslaki
- Täydennyspalvelusvelvollisten asema ja velvoitteet kriisitilanteissa
- Aseistakieltäytyminen ja erilaiset asevelvollisuusjärjestelmät
- Rauhankasvatus

3.3.3. Opetuksen toteutus

Opetus toteutetaan lähiopetuksena. Lähiopetuksen tulee olla mielekäs yhdistelmä vaihtelevia opetustapoja. Se voi olla luokkatiloissa tapahtuvaa tai käytännön harjoituksia myös luokkatilojen ulkopuolella. Opetuksen toteutuksessa voidaan käyttää myös apuna esimerkiksi kansalaisjärjestöjen tai muiden viranomaisten osaamista ja aineistoja, jos ne ovat relevantteja aiheen kannalta.

3.3.4. Arviointi

Täydennyspalveluskoulutuksen suorittamiseen ei sisälly tavoitteellista arviointia (numeroarviointi tms.). Täydennyspalveluskoulutus suoritetaan osallistuvalla läsnäololla.

Osaan tehtävistä voi kuitenkin liittyä tehtäväkohtainen arviointi / palaute, jos se on opetustavoitteiden kannalta tarpeellinen. Lisäksi osaan koulutussisällöistä voi liittyä erillisiä läsnäoloon, aktiiviseen suoritukseen ja/tai loppukokeeseen liittyviä suoritustodistuksia (kortti, kurssitodistus.)